

CENA BRONISLAVY MÜLLEROVÉ

Program pro Českou republiku a Slovenskou republiku

19. ročník vyhlašuje Vzdělávací nadace Jana Husa ve spolupráci se Společností Ferdinanda Peroutky, z.s.

Smysl programu

Soutěž připomíná zásluhy žen a mužů – málo známých, a dnes už téměř bezejmenných, kteří se podíleli na tvorbě, technické produkci, reprodukci a distribuci nepovolených tiskovin (tzv. samizdatu) v době nesvobody v letech 1948–1989. Je určena pro studenty středních škol, kteří prokážou svou literární prací libovolného žánru schopnost samostatného přemýšlení a citlivosti k otázce svobody slova.

Komu je program určen

Soutěž je určena pro studenty středních škol.

Příhláška do soutěže

Příhláška obsahuje základní údaje vyplněné do webového formuláře. A jako přílohu (v jednom souboru PDF, v celkovém rozsahu do 10 normostran) **literární práci**. Student si může vybrat z následujících zadání:

Témata vypsaná Vzdělávací nadací Jana Husa (VNJH)

1) **Úvaha** nebo **esej** na téma svobody slova výslovně se vztahující k následujícímu textu. K textu nepřístupujte jako ke sledu tvrzení, se kterými někdy souhlasíte, jindy ne. Snažte se ho číst z perspektivy autora a předpokládejte, že jde o smysluplný, vnitřně jednotný celek.

„Bez mravního základu, bez přesvědčení, které není věcí oportunity, okolností a očekávaných výhod, žádná sebelépe technicky vybavená společnost nemůže fungovat. Morálka však zde není k tomu, aby společnost fungovala, nýbrž prostě k tomu, aby člověk byl člověkem. Nedefinuje ji člověk podle libovůle svých potřeb, přání, tendencí a tužeb, nýbrž ona to je, která vymezuje člověka.

Proto se domníváme, že je na čase, aby tyto jednoduché, ale bolestnou zkušeností dlouhých desítekletí ověřené teze, které každý nějak pociťuje, ujasněně pronikly vědomí všech, a že je k tomu vhodná doba. Proč?

Pojem lidských práv není nic jiného než přesvědčení, že i státy a celá společnost se staví pod svrchovanost mravního cítění, že uznávají něco nepodmíněného nad sebou, co i pro ně je závazně posvátné (nedotknutelné), a že svými silami, jimiž tvoří a zajišťují právní normy, míní přispět k tomuto cíli.

Totéž přesvědčení žije i v jednotlivcích a je základem pro plnění jejich povinností v životě soukromém, pracovním i veřejném. Jedině v souladu s ním existuje skutečná záruka toho, že lidé nejednají jen pro výhody nebo ze strachu, nýbrž svobodně, ochotně, zodpovědně.“

(Jan Patočka: Čím je a čím není Charta 77, in Češi I, Praha, Oikoymenh 2006, s. 429)

2) Svoboda odpovědnosti, odpovědnost svobody

Strukturovaný esej o vizi společnosti, v němž žijí (obec, stát, jiné společnosti). Vyplývá pro mě nějaká odpovědnost za její správu, fungování, budoucnost? Pokud ano, jaká? Čím je dána její existence, jakou mám představu o jejím naplňování? Anebo povinnost a odpovědnost vůči celku neexistuje? Jaké je zdůvodnění/oprávnění takového postoje?

3) Homo est creatura indeterminata, quae in infinito infinite seipsam agens

(Johann Amos Comenius, *Consultatio*):

Esej inspirovaný světem kolem nás. *Kdo, nebo co rozhoduje o mém (svobodném) životě? Co ovlivňuje „bytí ve svobodě“? aneb Čím přispívám a přispěju ke svobodě své existence?*

Témata vypsaná Společností Ferdinanda Peroutky (SFF)

1) O čem by se mělo psát v mém kraji

Esej o regionech mimo velká města: vyberte si téma z vašeho kraje, které se netýká žádného velkého města a o kterém se podle vašeho názoru nepíše. Může to být příběh málo známého, ale pozoruhodného člověka nebo pozapomenutého zajímavého místa; možná si ve vašem kraji všimnete i nějakého rozšířeného jevu. Proč by se podle vás o něm mělo psát? A proč se podle vás o něm nepíše? Věnujte se oběma těmto otázkám.)

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

2) Svoboda projevu, nebo nepřátelská propaganda?

Esej na složité téma ve složitém čase: v době války na Ukrajině se oživilo téma, jež státy v Evropě neřešily od dob druhé světové války – může a má stát bránit v šíření propagandy agresora? Pokud ano, jak by to měl dělat a jak má odlišit propagandu od jiných názorů? Pokud ne, má ignorovat manipulativní informace, používané jako zvláštní druh nepřátelské zbraně, nebo jim má přece jen čelit – a jak? Promyslete úskalí každé možnosti, podívejte se, jak podobnému problému čelily státy v minulosti nebo jak jim čelí jinde mimo Evropu, a podpořte svůj názor argumenty. Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

3) Slabý hlas demokracie

Esej či životopisná sonda napojená na konkrétní dílo a osud novináře usilujícího o svobodu projevu a zastávajícího demokratické principy i v čase totality nebo jejího nástupu. Prozkoumejte životní období a práci demokratických publicistů či publicistek píšících v letech 1945 až 1948 – vyberte si jednu osobnost, jež vás zaujme. Pokud to bude možné, zkuste v esejí o jejich tehdejší práci přidat něco nového, co ještě nikdo před vámi takto nenapsal. Zamyslete se, zda by jejich texty obstály, kdyby vycházely dnes, a proč. Existuje podle vás i dnes publicista či publicistka upozorňující na témata, která většina přehlíží? Pokud ano, čím to podle vás je, že jejich hlas zůstává osamělý?)

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

Výše ceny

Cena ve výši 10 tis. Kč se uděluje nejvýše osmi soutěžícím, a to bez stanovení pořadí. Spolu se studenty bude oceněn i učitel vedoucí přihlášenou práci poukázkou do knihkupectví v hodnotě 1 tis. Kč.

Výběr oceněných

VNJH i SPF jmenují každá svou nejméně tříčlennou komisi, která navrhne soutěžící k ocenění. O udělení cen na návrhy komisí rozhoduje Správní rada VNJH. Těmž studentovi může být cena udělena jen jednou.

Přihlášení

Soutěž bude vypsána na webových stránkách VNJH i SFP i na sociálních sítích. Přihlášky budou přijímány pouze ve VNJH, která literární práce s tématy vypsány SFP předá SFP k hodnocení.

Časový harmonogram

Vyhlášení soutěže: 3. 7. 2023

Uzávěrka žádostí: 1. 2. 2024

Vyhlášení výsledků: 1. 4. 2024

Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen delegovanými zástupci VNJH a SFP proběhne v dubnu 2024 v Brně. VNJH a SFP si vyhrazují právo dalšího publikačního využití soutěžních prací; všechny soutěžní práce budou archivovány a vítězné práce budou publikovány na webové stránce VNJH a SFP.

Kontakty

Vzdělávací nadace Jana Husa

Cihlářská 15, 602 00 Brno

Kontaktní osoba: Mgr. Jana Švábová

Telefon: 530 331 240

E-mail: jsvabova@vnjh.cz nebo vnjh@vnjh.cz

Webové stránky: www.vnjh.cz, www.ferdinandperoutka.cz